

**ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย
กรณีศึกษาหมู่บ้านแม่แจ่ม อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง**

**Factors Affecting Thai Tourists' Motivations and Behaviors of the Agro Tourism:
Case Study of Mae Jam Village, Mueang Pan District, Lampang Province**

สมชาย ไชยมูลวงศ์ สายสกุล ฟองมูล* นครเศ รังควัต และพหล ศักดิ์กะทัศน์

Somchai Chaimoolwong, Saisakul Fongmul*, Nakarate Rungkawat and Phahol Sakkatat

สาขาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

Resource Development and Agricultural Extension Program, Faculty of Agricultural Production, Maejo University

Chiang Mai, Thailand 50290

*Corresponding author: saisakul_tor@yahoo.com

Received: April 30, 2019

Revised: September 06, 2019

Accepted: October 07, 2019

Abstract

The objectives of this study were to study socio-economic attributes of Thai tourists, to study Thai tourists' motivations and behaviors of the agro-tourism and to study correlations among socio-economic attributes of Thai tourists and motivations and agriculture tourism behaviors of Thai tourists. The sample size was 366 Thai tourists visiting Mae Jam agro-tourism attractions, Mueang Pan district, Lampang province. Collecting data were questionnaire. Statistical techniques used were frequency, percentage, mean, standard deviation, chi-square and multiple regression.

The findings indicate that the majority of Thai tourists were male, 38 years old on average, education background was Bachelor's degree, married, residence was Thailand's northern region, occupation was employee, average monthly income was 28,599 Baht. They receive information from online media, average number of agro-tourism experience was 1 time, overall motivation in agro-tourism was at high level. Moreover, tourism behavior was traveling with family, travel by personal car, average number of travel member was 7 persons, travel during public holidays, average travel time per trip was 1 day, stay overnight in hotel, average number of visited the agro-tourism attractions was 1 time, travel expenditures per trip approximately 1,103 Baht on average, purchase processed agricultural goods, favorite tourism activities were: leisure, photography/sightseeing and purchase souvenirs. Besides, the results of study on correlations among socio-economic attributes of Thai tourists and Thai tourists' motivations and behaviors of the agro-tourism showed that age, residence and monthly income had correlation with statistical significance (Sig.<0.01).

Keywords: agro-tourism, motivation, tourism behavior

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านแม่แจ่ม อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จำนวน 366 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ และการถดถอยพหุ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 38 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 28,599 บาท ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากสื่อประเภทออนไลน์ เคยมีประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาก่อนเฉลี่ย 1 ครั้ง แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีพฤติกรรมการมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรพร้อมกับครอบครัวท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดเทศกาล/ประเพณี ใช้รถยนต์ส่วนตัวในการเดินทางท่องเที่ยว มีจำนวนสมาชิกร่วมเดินทางเฉลี่ย 7 คน ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวต่อครั้งเฉลี่ย 1 วัน พักค้างแรมที่โรงแรม เคยมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาก่อนเฉลี่ย 1 ครั้ง มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้งเฉลี่ย 1,103 บาท เลือกซื้อสินค้าประเภทสินค้าเกษตรแปรรูป กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นิยม คือ การพักผ่อนตามอัธยาศัย การถ่ายรูป/ชมวิวทิวทัศน์ และการเลือกซื้อของฝาก/ที่ระลึก ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยพบว่า อายุ ภูมิลำเนา และ

รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{Sig.} < 0.01$)

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงเกษตร แรงจูงใจ
พฤติกรรมการท่องเที่ยว

คำนำ

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวนับเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ หรือนันทนาการที่ได้รับความนิยมและมีแนวโน้มการเติบโตมากขึ้นเรื่อยๆ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของหลายๆ ประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประเทศไทยถือเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นอันดับต้นๆ มาโดยตลอด ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วทั้งประเทศ อันนำไปสู่การสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยม โดยเป็นการนำเอาวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี การประกอบอาชีพของเกษตรกร และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว มาบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกใหม่ของนักท่องเที่ยว ซึ่งนอกจากจะได้ท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินหรือการพักผ่อนหย่อนใจแล้ว ยังสามารถนำเอาความรู้เกี่ยวกับการเกษตรที่ได้รับจากการมาท่องเที่ยว กลับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

ชุมชนบ้านแม่แจ่ม เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ในเขตอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ประกอบไปด้วย 3 ชนเผ่า ได้แก่ คนพื้นเมือง ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า และเผ่ามูเซอ จากการที่มีสภาพภูมิศาสตร์ที่โอบล้อมด้วยภูเขา มีสภาพ

อากาศที่หนาวเย็น และอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลมากกว่า 800 เมตร ทำให้สามารถปลูกพืชผักและผลไม้เมืองหนาวได้หลากหลายชนิด และมีคุณภาพดีมาก เช่น ชา กาแฟ แมคคาเดเมีย เสาวรส ลูกพลับ อะโวคาโด เป็นต้น เอกลักษณ์ที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่แจ่ม คือ ความมีมิตรไมตรี และเป็นกันเองของชาวบ้าน โดยนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหรือพักค้างแรมร่วมกับชาวบ้านได้รับการต้อนรับและดูแลเปรียบเสมือนเป็นหนึ่งในสมาชิกของครอบครัว ซึ่งสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว จนต้องกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีกในครั้งต่อไป ทำให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (Natthanan, 2010)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านแม่แจ่ม อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง เพื่อเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรในการนำไปบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืนต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจและเก็บข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

ที่มาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านแม่แจ่ม อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จำนวน 4,320 คน (จากการเก็บสถิติของชุมชนในปี พ.ศ. 2560) โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane, 1973 Referenced by Sirilak, 2003) จะได้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาจำนวน 366 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าสูงสุด/ต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแจกแจงความถี่และจัดลำดับของข้อมูล และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุ และการทดสอบความสัมพันธ์ไคสแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยมีระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 65.32) อายุเฉลี่ย 38 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 46.43) สถานภาพสมรส (ร้อยละ 62.61) มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือ (ร้อยละ 57.16) อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 56.02) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 28,599 บาท ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทออนไลน์ (ร้อยละ 80.64) และเคยมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาก่อนเฉลี่ย 1 ครั้ง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มิแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.71$) โดยเรียงตามลำดับในแต่ละปัจจัย ดังนี้ แรงจูงใจจากปัจจัยความต้องการภายในของนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.95$)

แรงจูงใจจากปัจจัยดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\bar{X}=3.66$) และแรงจูงใจจากปัจจัยแวดล้อมภายนอก ($\bar{X}=3.54$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยมีระดับแรงจูงใจจากความต้องการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด ($\bar{X}=4.73$)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ท่องเที่ยวพร้อมกับครอบครัว (ร้อยละ 34.73) มีจำนวนสมาชิกร่วมเดินทางเฉลี่ย 7 คน เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว (ร้อยละ 48.82) ท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดเทศกาล/ประเพณี (ร้อยละ 48.81) ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวต่อครั้งเฉลี่ย 1 วัน พักค้างแรมที่โรงแรม (ร้อยละ 46.25) เคยมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาก่อนเฉลี่ย 1 ครั้ง มีค่าใช้จ่ายใน

การท่องเที่ยวต่อครั้งเฉลี่ย 1,103 บาท เลือกซื้อสินค้าประเภทสินค้าเกษตรแปรรูป (ร้อยละ 42.41) มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นิยม ได้แก่ การพักผ่อนตามอัธยาศัย (ร้อยละ 23.46) การถ่ายรูป/ชมวิวทิวทัศน์ (ร้อยละ 22.87) และการเลือกซื้อของฝากที่ระลึก (ร้อยละ 22.66)

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาพรวม ได้แก่ อายุ ภูมิฐานะ และรายได้ต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{Sig.}<0.01$) โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามหรือแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาพรวมได้ร้อยละ 31.3 ($R^2=0.313$)

Table 1 An analysis of factors affecting Thai tourists' motivations of the agro-tourism

Independent variables	Dependent variables		
	Thai tourists' motivations of the agro-tourism		
	B	t	Sig.
Sex	-0.068	-1.940	0.053
Age	0.004	2.353*	0.019
Education background	-0.029	-0.816	0.415
Marital status	-0.044	-1.209	0.227
Occupation	0.041	1.145	0.253
Residence	-0.094	-2.633**	0.009
Monthly income	1.067E-5	9.493**	0.000
Receiving information	0.042	0.863	0.389
Agro-tourism experience	0.007	0.211	0.833
Constant	3.467	27.340	0.000
$R^2 = 0.313 (31.3\%)$		$F = 17.427$	$\text{Sig. } F = 0.000^{**}$

* Statistically significance level at 0.05, ** Statistically significance level at 0.01

ตอนที่ 5 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับพฤติกรรม
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีผล
การศึกษา ดังนี้

5.1 เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้านจำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง การใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวต่อครั้ง การเลือกซื้อสินค้า/ผลิตผลทางการเกษตร และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.01)

5.2 อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้านจำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง การเลือกซื้อสินค้า/ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.01)

5.3 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้าน จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง การเลือกสถานที่พักค้างแรม การเลือกซื้อสินค้า/ผลิตผลทางการเกษตร และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.01)

5.4 สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้าน จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง วิธีเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ช่วงวันที่เหมาะสมในการมาท่องเที่ยว การเลือกสถานที่พักค้างแรม ความถี่หรือการมาเที่ยวซ้ำ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง การเลือกซื้อสินค้า/ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{Sig.} < 0.01$)

5.5 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกา
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้าน วิ
เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ช่วงวันที่เหมาะสมในการมา
ท่องเที่ยว การเลือกสถานที่พักค้างแรม ค่าใช้จ่ายในการ

ท่องเที่ยวต่อครั้ง ความถี่หรือการมาเที่ยวซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.01)

5.6 ภูมิลำเนา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกา
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้าน
จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง ช่วงวันที่เหมาะสมในการมา
ท่องเที่ยว การเลือกสถานที่พักค้างแรม ค่าใช้จ่ายในการ
ท่องเที่ยวต่อครั้ง การเลือกซื้อสินค้า/ผลิตภัณฑ์ทาง
การเกษตร และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.01)

5.7 รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้าน ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง และ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ (Sig.<0.01)

5.8 การได้รับสื่อ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้าน วิถีเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ช่วงวันที่เหมาะสมในการ มาท่องเที่ยว การเลือกสถานที่พักค้างแรม ความถี่หรือ การมาเที่ยวซ้ำ การเลือกซื้อสินค้า/ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ (Sig.<0.01)

5.9 ประสพการณ์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในด้าน ช่วงวันที่เหมาะสมในการมาท่องเที่ยว การเลือกสถานที่พักค้างแรม และความถี่หรือการมาเที่ยวซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.01)

ตอนที่ 6 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
แรงจูงใจกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ
นักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าแรงจูงใจในการท่องเที่ยว
เชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาพรวม มีความสัมพันธ์
กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้าน การใช้
ระยะเวลาในการท่องเที่ยวต่อครั้ง การเลือกสถานที่พักค้างแรม
ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง การเลือกซื้อสินค้า/
ผลิตผลการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Sig.<0.01$)

วิจารณ์และสรุปผลการวิจัย

อายุ ภูมิลำเนา และรายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{Sig.} < 0.01$) โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามหรือแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมได้ร้อยละ 31.30 จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือส่วนใหญ่นั้น มีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมน้อยกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อยู่ในภูมิภาคอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือ ซึ่งมีสภาพแวดล้อม และภูมิอากาศ ที่ไม่แตกต่างกันกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากนัก จึงทำให้เกิดแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่น้อยกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อยู่ในภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งจะมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน จึงทำให้มีระดับแรงจูงใจที่อยากจะมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มากกว่า ส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนมาก มีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมที่มากด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุมากนั้นส่วนใหญ่มีความพร้อมทางการเงิน มีหน้าที่การงานที่มั่นคง และมีรายได้ต่อเดือนที่มาก ทำให้มีความสะดวกในการออกเดินทางท่องเที่ยว โดยค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ไม่มีผลกระทบกับภาระค่าครองชีพประจำวันมากนัก จึงทำให้มีระดับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมที่มาก สอดคล้องกับ Jutarat (2018) พบว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุ ภูมิลำเนา และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน จะมีระดับแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาแตกต่างกัน

แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้าน การใช้

ระยะเวลาในการท่องเที่ยวต่อครั้ง การเลือกสถานที่พักค้างแรม ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อครั้ง การเลือกซื้อสินค้า/ผลิตภัณฑ์เกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{Sig.} < 0.01$) จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวตั้งแต่ 2 วันขึ้นไป และเลือกพักค้างแรมที่บ้านพัก/โฮมสเตย์ของเกษตรกร ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจจากความต้องการสัมผัสกับธรรมชาติที่สวยงามและเงียบสงบภายในแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นไปพร้อมๆ กันอีกด้วย โดยมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อครั้งตั้งแต่ 1,000 บาทขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการเลือกซื้อของฝาก/ที่ระลึก ประเภทสินค้า/ผลิตภัณฑ์เกษตร ซึ่งนักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการเลือกซื้อทั้งเพื่อการบริโภคเอง หรือนำไปฝากคนรู้จัก สอดคล้องกับ Peerachai and Kallayanee (2005) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ความเป็นมิตรไมตรีของผู้คนในท้องถิ่น ความน่าสนใจของสินค้า/ของที่ระลึก และความสะดวกในการเดินทาง ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุมาก จะมีระดับแรงจูงใจในการมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาก ดังนั้นเกษตรกรควรมีการจัดเตรียมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีความเหมาะสมและสะดวกแก่ผู้ที่มีอายุมาก เช่น การบริการสถานที่สำหรับนั่งพักผ่อน การบริการอาหาร

สุขภาพ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีกในครั้งต่อไป

2. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีรายได้ต่อเดือนมากจะมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาก ดังนั้นเกษตรกรสามารถเพิ่มช่องทางรายได้จากการจำหน่ายสินค้า หรือบริการในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถสร้างความประทับใจหรือเกิดแรงจูงใจในการใช้บริการแก่นักท่องเที่ยวซึ่งมีศักยภาพในการใช้จ่าย ก็จะทำให้เกิดการใช้จ่ายที่มากขึ้น

3. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากสื่อประเภทออนไลน์มากที่สุด ดังนั้น เกษตรกรหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในช่องทางของสื่อประเภทออนไลน์ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเกิดแรงจูงใจในการได้มาเยี่ยมชม

4. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและต้องการอยู่กับธรรมชาติที่เงียบสงบมากที่สุด ดังนั้น เกษตรกรจึงควรช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมของทรัพยากรการเกษตรในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความเป็นธรรมชาติมากที่สุด ไม่ควรมีสิ่งปลูกสร้างสมัยใหม่ ซึ่งอาจขัดกับความเป็นเอกลักษณ์หรือความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบดั้งเดิม

5. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะนิยมเดินทางท่องเที่ยวพร้อมกับครอบครัวมากที่สุด ดังนั้น เกษตรกรจึงควรจัดให้มีการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในลักษณะของการได้ทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและกลับมาเที่ยวซ้ำอีกในครั้งต่อไป

6. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่จะให้ความสนใจในการศึกษาหาความรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรม

ด้านการเกษตรค่อนข้างน้อย ดังนั้น เกษตรกรจึงควรมีการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอหรือการทำกิจกรรมด้านการเกษตร ให้มีความหลากหลายหรือน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยได้มีความสนใจ และได้รับความรู้ด้านการเกษตรมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สายสกุล พองมูล รองศาสตราจารย์ ดร. นครศ รังควัต และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พหล ศักดิ์คะทศน์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อมูลเสนอแนะงานวิจัยสำเร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณชาวบ้านในหมู่บ้านแม่แจ่ม อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณนักท่องเที่ยวชาวไทยทุกท่าน ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- Jutarat, P. 2018. Tourists' motivations for traveling in Muang district, Songkhla province. *Parichart Journal* 31(3): 183.
- Natthan, K. 2010. *Guidelines for community potential development to increase the value of agricultural products of Mae Jam village, Mueang Pan district, Lampang province.* 75 p. In Research Report. Bangkok: The Thailand Research Fund. [in Thai]

- Peerachai, K. and K. Kallayanee. 2005. Relation of Study Factors to Decision Making in Agro-tourism. pp. 1-7. *In Proceedings of 43rd Kasetsart University Annual Conference Education, Agricultural Extension and Communication, Social Sciences, Economics, Business Administration.* Bangkok: Kasetsart University. [in Thai]
- Sirilak, K. 2003. **Factors Related to Risk Behaviors of Work Accidents of Rubber Wood Processing Plant Workers in Rayong.** Master Thesis. Burapha University. 120 p. [in Thai]
- Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis.** 3rd Edition. New York: Harper and Row Publication. 886 p. [in Thai]